

سازمان مدیریت صنعتی

تفکر سیستمی

کل‌گرایی خلاق برای مدیران

رویکردهای سیستمی، نقد و بررسی آنها

و کاربردهای آن در مدیریت

و ارزیابی کارآمدی آن در مدیریت جامعه و سازمان

مایکل . سی . جکسون

مترجم: تقی ناصر شریعتی

انتشارات سازمان مدیریت صنعتی

۱۳۹۱

سرشناسه	: جکسون، مایکل سی. ۱۹۵۱ - م. Jackson, Michael C.
عنوان و نام پدیدآور	: تفکر سیستمی کل گرای خلاق برای مدیران : رویکردهای سیستمی، نقد و بررسی آن‌ها و کاربردهای آن در مدیریت/مولف مایکل سی. جکسون؛ مترجم تقی ناصرشریعتی.
مشخصات نشر	: تهران : سازمان مدیریت صنعتی ، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۴۴۴ ص. مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۵-۰۳۲-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Systems thinking : creative holism for managers, c2003.
موضوع	: مهندسی سیستم‌ها
موضوع	: کلی‌نگری
شناسه افزودن	: ناصرشریعتی، تقی. ۱۳۲۳ - مترجم
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ ۷۱۳۸/ج۸ TA۱۶۸
رده بندی دیویی	: ۶۵۸/۴۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۸۴۲۰۱۷

سازمان مدیریت صنعتی

■ تفکر سیستمی (کل گرای خلاق برای مدیران)

■ مترجم: تقی ناصر شریعتی

■ ناشر: سازمان مدیریت صنعتی

■ مسئول اجرایی: مجید فاضل‌نیا

■ طراح و گرافیسیت: الهه توانا

■ چاپ اول: ۱۳۹۱ / شمارهگان: ۱۵۰۰ نسخه

■ لیتوگرافی، چاپ و صحافی: فارابی

■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۵-۰۳۲-۷ / ISBN: 978-600-275-032-7

فروشگاه شماره ۱: خیابان ولی عصر، نبش خیابان جام جم، ساختمان آموزش سازمان مدیریت صنعتی

تلفن: ۲۲۰۴۳۰۰۵ داخلی ۳۶۴

فروشگاه شماره ۲: خیابان شیخ بهایی جنوبی، شهرک والفجر، خیابان نهم، مرکز مطالعات بین‌روری و منابع انسانی

تلفن: ۸۸۶۰۴۲۲۲ (خط ۲۰) داخلی ۱۰۴۰

bookstore.imi.ir

۱۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

سخن ناشر.....	۱۱
درباره نویسنده کتاب.....	۱۳
مقدمه مترجم.....	۱۴
کل گرایی و عمل سیستمی.....	۱۷
۱- زبان سیستمی.....	۱۹
۱-۱- مقدمه.....	۱۹
۱-۲- فلسفه.....	۲۱
۱-۳- زیست‌شناسی.....	۲۲
۱-۴- مهندسی کنترل.....	۲۴
۱-۵- نظریه سازمان و مدیریت.....	۲۷
۱-۶- علوم فیزیکی.....	۲۹
۱-۷- چرا زبان سیستمی تا این حد قوی است؟.....	۳۱
۲- تفکر سیستمی کاربردی.....	۳۳
۲-۱- مقدمه.....	۳۳
۲-۲- تفکر سخت سیستمی.....	۳۴
۲-۳- توسعه تفکر سیستمی کاربردی.....	۳۷
۲-۴- روش‌های عمده در تفکر سیستمی کاربردی.....	۴۶
۲-۵- خلاصه.....	۵۱
۳- خلاقیت و سیستم‌ها.....	۵۳
۳-۱- مقدمه.....	۵۳
۳-۲- خلاقیت و استعاره.....	۵۵
۳-۳- خلاقیت و پارادایم‌ها.....	۶۱
۳-۴- خلاصه.....	۶۵
رویکردهای سیستمی.....	۶۷

تیپ A: توسعه هدفجویی و پایایی	۶۹
۴- تفکر سخت‌سیستمی	۷۱
۴-۱- مقدمه	۷۱
۴-۲- معرفی تفکر سخت‌سیستمی	۷۲
۴-۳- نقد تفکر سخت‌سیستمی	۸۵
۴-۴- ارزش تفکر سخت‌سیستمی برای مدیران	۸۷
۴-۵- نتیجه‌گیری	۸۸
۵- پویایی‌شناسی سیستم‌ها پنجمین فرمان	۸۹
۵-۱- مقدمه	۸۹
۵-۲- شرح پویایی‌شناسی سیستم‌ها	۹۰
۵-۳- پویایی‌شناسی سیستم‌ها در عمل	۱۰۲
۵-۴- نقد پویایی‌شناسی سیستم‌ها	۱۰۷
۵-۵- ارزش پویایی‌شناسی سیستم‌ها برای مدیران	۱۱۲
۵-۶- خلاصه	۱۱۳
۶- سایبرنتیک سازمانی	۱۱۵
۶-۱- مقدمه	۱۱۵
۶-۲- شرح سایبرنتیک سازمانی	۱۱۶
۶-۳- سایبرنتیک سازمانی در عمل	۱۳۵
۶-۴- نقد سایبرنتیک سازمانی	۱۴۲
۶-۵- ارزش سایبرنتیک سازمانی برای مدیران	۱۴۶
۶-۶- خلاصه	۱۴۷
۷- نظریه پیچیدگی	۱۴۹
۷-۱- مقدمه	۱۴۹
۷-۲- شرح نظریه پیچیدگی	۱۵۰
۷-۳- نظریه پیچیدگی در عمل	۱۶۶
۷-۴- نقد نظریه پیچیدگی	۱۷۰
۷-۵- ارزش نظریه پیچیدگی برای مدیران	۱۷۴
۷-۶- نتیجه‌گیری	۱۷۵

تیپ B: در جستجوی هدفها ۱۷۶

۸- آشکار کردن و آزمودن مفروضات راهبردی ۱۷۸

۸-۱- مقدمه ۱۷۸

۸-۲- شرح آشکارسازی و آزمودن مفروضات راهبردی ۱۷۹

۸-۳- آشکارسازی و آزمودن پیش فرضها (SAST) در عمل ۱۹۱

۸-۴- نقد آشکارسازی و آزمودن پیش فرضهای راهبردی (SAST) ۱۹۶

۸-۵- ارزش "آشکارسازی و آزمودن پیش فرضها" برای مدیران ۲۰۰

۸-۶- خلاصه ۲۰۱

۹- برنامه ریزی تعاملی ۲۰۲

۹-۱- مقدمه ۲۰۲

۹-۲- شرح برنامه ریزی تعاملی ۲۰۳

۹-۳- برنامه ریزی تعاملی در عمل ۲۱۷

۹-۴- نقد برنامه ریزی تعاملی ۲۲۳

۹-۵- ارزش برنامه ریزی تعاملی برای مدیران ۲۲۹

۹-۶- خلاصه ۲۳۰

۱۰- روش شناسی تفکر نرم سیستمی ۲۳۲

۱۰-۱- مقدمه ۲۳۲

۱۰-۲- شرح "روش شناسی نرم سیستمی" ۲۳۳

۱۰-۳- روش شناسی نرم سیستمی در عمل ۲۵۵

۱۰-۴- نقد روش شناسی نرم سیستمی ۲۶۲

۱۰-۵- ارزش روش شناسی نرم سیستمی برای مدیران ۲۶۹

۱۰-۶- خلاصه ۲۷۰

تیپ C: تامین عدالت ۲۷۱

۱۱- فهم انتقادی سیستمها ۲۷۲

۱۱-۱- مقدمه ۲۷۲

۱۱-۲- شرحی از فهم انتقادی سیستمها ۲۷۳

۱۱-۳- فهم انتقادی سیستمها در عمل ۲۸۴

۱۱-۴- نقد رویکرد فهم انتقادی سیستمها ۲۹۰

۲۹۴	۱۱-۵- ارزش فهم انتقادی سیستم‌ها برای مدیران
۲۹۵	۱۱-۶- خلاصه
۲۹۷	۱۲- همپارچگی تیمی
۲۹۷	۱۲-۱- مقدمه
۲۹۸	۱۲-۲- شرحی از همپارچه‌سازی تیمی
۳۱۰	۱۲-۳- همپارچگی تیمی در عمل
۳۱۶	۱۲-۴- نقد رویکرد همپارچگی تیمی
۳۲۰	۱۲-۵- ارزش همپارچگی تیمی برای مدیران
۳۲۱	۱۲-۶- خلاصه
۳۲۲	تیپ D: ترویج تنوع
۳۲۳	۱۳- تفکر سیستمی پسانوگرا
۳۲۳	۱۳-۱- مقدمه
۳۲۵	۱۳-۲- شرح تفکر سیستمی پسانوگرایی
۳۳۹	۱۳-۳- تفکر سیستمی پسانوگرا در عمل
۳۴۲	۱۳-۴- نقد تفکر سیستمی پسانوگرا
۳۴۶	۱۳-۵- ارزش تفکر سیستمی پسانوگرا برای مدیران
۳۴۷	۱۳-۶- خلاصه
۳۴۹	کل‌گرایی خلاق
۳۵۱	۱۴- مداخله سیستمی جامع
۳۵۱	۱۴-۱- مقدمه
۳۵۲	۱۴-۲- شرح تفکر سیستمی انتقادی
۳۶۶	۱۴-۳- مداخله سیستمی جامع در عمل
۳۷۴	۱۴-۴- نقد رویکرد مداخله سیستمی جامع
۳۷۷	۱۴-۵- ارزش مداخله سیستمی جامع برای مدیران
۳۷۸	۱۴-۶- خلاصه
۳۸۰	۱۵- عمل انتقادی سیستمی
۳۸۰	۱۵-۱- مقدمه

۳۸۱	۱۵-۲- شرح عمل انتقادی سیستمی.....
۳۹۹	۱۵-۳- عمل انتقادی سیستمی در عمل.....
۴۰۶	۱۵-۴- نقد عمل انتقادی سیستمی.....
۴۰۹	۱۵-۵- ارزش عمل انتقادی سیستمی برای مدیران.....
۴۱۰	۱۵-۶- خلاصه.....
۴۱۲	نتیجه‌گیری.....
۴۱۴	فهرست منابع اصلی کتاب به تفکیک فصول.....
۴۱۴	منابع فصل اول.....
۴۱۴	منابع فصل دوم.....
۴۱۵	منابع فصل سوم.....
۴۱۵	منابع فصل چهارم.....
۴۱۶	منابع فصل پنجم.....
۴۱۷	منابع فصل ششم.....
۴۱۷	منابع فصل هفتم.....
۴۱۸	منابع فصل هشتم.....
۴۱۹	منابع فصل نهم.....
۴۱۹	منابع فصل دهم.....
۴۲۰	منابع فصل یازدهم.....
۴۲۱	منابع فصل دوازدهم.....
۴۲۲	منابع فصل سیزدهم.....
۴۲۲	منابع فصل چهاردهم.....
۴۲۴	منابع فصل پانزدهم.....
۴۲۶	واژگان انگلیسی به فارسی.....
۴۳۶	واژگان فارسی به انگلیسی.....

پنج دهه فعالیت حرفه‌ای مشاوره، آموزش و تحقیق در زمینه مدیریت، سازمان مدیریت صنعتی را پیشگام ارائه این خدمات در کشور نموده است. آنچه که همواره از راهبردهای اصلی این سازمان بوده و هست روزآمد بودن و کاربردی بودن اصول و مفاهیم علمی مورد استفاده در این خدمات بوده است. این سازمان از ابتدای تاسیس و تشکیل تا امروز که در آستانه پنجاهمین سال فعالیت خود قرار دارد همواره نظریه عمومی سیستم‌ها را محور خدمات خود قرار داده و از این بابت نیز پیشگام و ثابت قدم مانده است.

تجربه سازمان‌های بزرگ و پیشرو در کشورهای صنعتی و در کشور ما مؤید آن است که رقابت‌پذیری و ماندگاری سازمان‌ها در دنیای پیچیده امروز جز با عنایت همه جانبه به تمامی عوامل و مؤلفه‌های محیطی و درونی آن‌ها میسر نیست و این خود تاییدی است بر ضرورت درک و هضم و به‌کارگیری نظریه عمومی سیستم‌ها و رویکردهای نوین و تخصصی آن در مدیریت.

سازمان مدیریت صنعتی انتشار منابع تأثیرگذار بر اشاعه مفاهیم تفکر سیستمی در مدیریت را در تمامی سال‌های فعالیتش یکی از راهبردهای انتشاراتی خود دانسته و منابع متعددی را در این حوزه چاپ و منتشر کرده است که تجدید چاپ مکرر آن‌ها حاکی از استقبال خوانندگان و درستی این راهبرد می‌باشد.

کتابی که اینک در اختیار خوانندگان علاقه‌مند قرار می‌گیرد جامع‌ترین و شاید روزآمدترین منبعی است که تا کنون در زمینه تفکر سیستمی برای مدیران به زبان فارسی ترجمه شده است. معرفی رویکردهای گوناگون سیستمی و مبانی فلسفی و جامعه‌شناختی آن‌ها و نقد و بررسی و زمینه‌های کاربرد هر کدام همراه با موردکاوی‌های مرتبط با هر رویکرد از ویژگی‌های ممتاز این کتاب محسوب می‌شود که در عین حال نشان‌دهنده جامع نگری و حضور تفکر سیستمی در ذهنیت نویسنده صاحب نام آن هنگام تالیف و تدوین این مجموعه سامان یافته است.

از ویژگی‌های کتاب، دقت مترجم در گزینش و ابداع معادل‌های فارسی برای اصطلاحات ویژه تفکر سیستمی و جامعه‌شناسی است که حاصل سال‌ها تجربه مترجم در آموزش و مشاوره و تحقیق در عرصه مدیریت و علوم اجتماعی است.

انتشارات سازمان مدیریت صنعتی امیدوار است که انتشار این کتاب بخشی از نیازهای علمی و حرفه‌ای مدیران، استادان، مشاوران مدیریت و دانشجویان سطوح مختلف تحصیلی در حوزه مدیریت را تامین نماید و سرآغازی باشد برای چاپ و انتشار منابع بیشتر در زمینه هریک از رویکردهای سیستمی که نویسنده کتاب شناسایی، معرفی و دسته‌بندی کرده است.

انتشارات سازمان مدیریت صنعتی

www.ketab.ir

درباره نویسنده کتاب

مایکل کریستوفر جکسون متولد ۱۹۵۱ یک دانشمند انگلیسی علوم سیستم‌هاست. او مشاور مدیریت و استاد سیستم‌های مدیریت و عضو هیئت علمی مدرسه بازرگانی دانشگاه هال است.

جکسون تحصیل در رشته‌های سیاست، فلسفه و اقتصاد را در دهه ۱۹۷۰ به پایان برد، آنگاه به مدت چهار سال در خدمات دولتی مشغول به کار شد و سپس به کارهای علمی و دانشگاهی بازگشت. او از آن زمان تا کنون در دانشگاه‌های لن کاستر، وارویک، لینکلن و هال به مطالعه و تدریس پرداخته است و در سال ۱۹۸۹ به مقام استادی دانشگاه هال نایل شده است. او همچنین استاد مدعو موسسه تکنولوژی هند در دهلی نو و استاد افتخاری دانشگاه کانتر بوری نیوزیلند است.

جکسون سر دبیر مجله تحقیقات سیستمی و علوم رفتاری است که توسط انتشارات جان وایلی منتشر می‌شود و در عین حال در هیئت سردبیری پنج مجله دیگر نیز عضویت دارد. او در سه دهه گذشته مشاور بسیاری از سازمان‌های انتفاعی و غیر انتفاعی بوده و عضویت هیئت علمی بسیاری از کنفرانس‌ها را عهده‌دار بوده است.

مایکل سی. جکسون در سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۰ رئیس انجمن علوم سیستم‌های انگلستان وابسته به فدراسیون بین‌المللی تحقیقات سیستمی بوده و در سال ۲۰۰۱ به ریاست جامعه بین‌المللی علوم سیستم‌ها برگزیده شده است. او همچنین به عنوان عضو شورای جامعه تحقیق در عملیات خدمت کرده و عضو جامعه رایانه بریتانیا و جامعه مدیران خبره و جامعه علوم سایبرنتیک می‌باشد. او در سال ۲۰۰۹ به خاطر فعالیت‌های علمی خود موفق به دریافت بالاترین نشان افتخار از سوی انجمن یونانی مطالعات سیستمی شده و یکی از دو نفری است که از ابتدای تاسیس این انجمن در سال ۲۰۰۵ این نشان را دریافت کرده است. این متفکر علوم سیستم‌ها مقالات و کتاب‌های متعددی را در این حوزه تالیف نموده و منتشر کرده است. کتاب پیش رو که حاصل سال‌ها فعالیت علمی عملی و مشاوره‌ای او در زمینه کاربرد تفکر سیستمی در مدیریت است در مقایسه با سایر نوشته‌های او بیشترین توجه را از سوی صاحب‌نظران و دست‌اندرکاران علوم سیستم‌ها جلب نموده و بیشترین نقد و بررسی را در مطبوعات تخصصی داشته است.

مقدمه مترجم

بیش از شصت سال از پیدایش نظریه عمومی سیستم‌ها می‌گذرد و در این مدت رویکردهای گوناگونی در این نظریه مطرح شده و کاربردهای فراوانی در همه رشته‌های علمی و به ویژه در مدیریت پیدا کرده است. شاید بتوان گفت که ایران از پیشگامان ترویج این تفکر و کاربرد آن در مدیریت بوده است و امروز بیش از پنج دهه از معرفی این نظریه به زبان فارسی و برای مدیران ایرانی می‌گذرد. در این پنج دهه کتاب‌ها و جزوه‌های متعددی در خصوص معرفی مبانی و کاربردهای این نظریه به زبان فارسی منتشر شده است که اگرچه هر کدام به سهم خود کامی موثر بوده‌اند اما می‌توان گفت که در مقایسه با آنچه که در این حوزه به ویژه در کشورهای صنعتی تولید شده و منتشر شده و می‌شود جای کار بسیار باقی است.

مروری بر سیر تاریخ تحول رویکردهای سیستمی در مدیریت حکایت از آن دارد که در پیشینه چندین دهه کاربرد این نظریه در حوزه علوم مدیریت مراحل مختلفی را می‌توان از هم متمایز کرد. نویسنده این کتاب مراحل گوناگون و رویکردهای سیستمی مرتبط با آن‌ها را به تفصیل در فصل دوم این کتاب آورده است. اما شاید بتوان مکتوبات مربوط به این مراحل را به دو دسته عمده تقسیم کرد. دسته اول که بیشترین این منابع و مکتوبات را در برمی‌گیرد شامل منابعی است که به معرفی نظریه عمومی سیستم‌ها و مفاهیم عمومی مرتبط به این نظریه و البته کاربردهای آن در علوم مختلف و به ویژه در مدیریت پرداخته‌اند. دسته دوم منابعی را شامل می‌شوند که توجه خود را بر موضوعات و مکاتب خاصی از تفکر سیستمی مثل تفکر نرم سیستمی، برنامه‌ریزی تعاملی، پویایی‌شناسی سیستم‌ها، نظریه پیچیدگی یا نظم و آشفتگی که در دو یا سه دهه اخیر مطرح شده‌اند متمرکز کرده‌اند. اما با اطمینان می‌توان گفت که کتاب حاضر تمامی رویکردها و مکاتب سیستمی را که تاکنون مطرح شده و کاربرد پیدا کرده‌اند معرفی کرده و با نظم و منطقی روشن وجوه اشتراک و افتراق آن‌ها را مشخص نموده و آن‌ها را دسته‌بندی کرده است. یکی از ویژگی‌های قابل توجه این کتاب تشریح مبانی فلسفی و فکری و سیر تکوینی همه مکاتب یا رویکردهای سیستمی و موارد کاربرد آن‌ها در مدیریت است. به علاوه نقد مفصل و مستدلی که نویسنده در مورد هر یک از رویکردها انجام داده و نقاط قوت و ضعفی که برای هر کدام بر شمرده

است نمونه‌ای است ستودنی از برخورد بی‌طرفانه و منصفانه یک متفکر سیستمی نسبت به رویکردها و مکاتبی که لزوماً همه آن‌ها را تایید نمی‌کند یا مردود نمی‌شمارد.

دیدگاه ویژه‌ای که آقای جکسون نسبت به قابلیت کاربرد و اثربخشی رویکردهای گوناگون سیستمی دارد مبتنی است بر اهمیت زمینه‌های فرهنگی سازمان‌ها و سیستم‌های اجتماعی و همچنین میزان سادگی یا پیچیدگی مسئله‌های مورد نظر مدیران و مشاوران مدیریت. او بنا بر اصطلاحی که خود وضع کرده و در فصل دوم کتاب به تفصیل آن را تشریح نموده است "سیستمی از روش‌شناسی‌های سیستمی" را معرفی می‌کند که از یک سو از میزان ممنوعی و یکدلی ذینفع‌های سازمان تاثیر می‌پذیرد و از سوی دیگر از پیچیدگی یا سادگی مسئله‌هایی که رویاروی سازمان‌ها قرار دارند، با استفاده از این سیستم پیشنهادی که در ادبیات تفکر سیستمی ابداعی قابل توجه و البته شایسته نقد و تامل محسوب می‌شود اثربخشی احتمالی کاربرد رویکردهای گوناگون سیستمی را ارزیابی و پیش‌بینی می‌کند و به مدیران و مشاوران مدیریت هشدار می‌دهد که بدون شناخت کافی از ماهیت مسئله‌های مورد نظر و فرهنگ سازمان‌ها و چگونگی توزیع قدرت در آن‌ها در دام مدهای زودگذر مدیریت و راه‌حل‌های ساده‌انگارانه و فریبده گرفتار نشوند.

با اطمینان می‌توان گفت که در زبان فارسی منبع دیگری را در حوزه تفکر سیستمی نمی‌توان یافت که از نظر جامعیت، کاربردی بودن، روشمندی، ارائه نمونه‌های عملی، معرفی و تشریح اصطلاحات سیستمی و برقراری پیوند میان رویکردهای سیستمی با فلسفه و جامعه‌شناسی قابلیت مقایسه با این کتاب را داشته باشد. نویسنده کوشیده است تا روابط هر یک از رویکردهای سیستمی را با آنچه که پارادیم‌های جامعه‌شناسی می‌شناسد مثل کارکردگرایی، تفسیرگرایی، رهایی‌بخشی و پسانوگرایی نمایان کند و زمینه لازم را برای نقد علمی هر رویکرد فراهم نماید. هر چند که ممکن است همه نظرات و برداشت‌های او لزوماً مورد تایید جامعه‌شناسان و به ویژه متخصصان جامعه‌شناسی کاربردی و اندیشمندان صاحب‌نظر در خصوص نظریه‌های جامعه‌شناسی نباشد.

من به عنوان مترجم کوشیده‌ام که در برگردان کتاب سبک و محتوای آن را عیناً مراعات کنم و تا آنجا که در توان داشته‌ام ترجمه‌ای روان را در اختیار خواننده قرار دهم و اگر چه پاره‌ای از نظرات و برداشت‌های نویسنده را یکسویه دانسته و علیرغم تاکید و اصرار ضمنی او نسبت به درستی و قابلیت شمول همه جایی چارچوب نظری پیشنهادیش تردید داشته‌ام سعی کرده‌ام نوشته‌اش را عیناً برگردان کنم و امکان داوری واقع بینانه را برای

خواننده فراهم نمایم.

در برگردان اصطلاحات ویژه سیستمی حتی المقدور کوشیده‌ام که از معادل‌های جا افتاده و شناخته شده در منابع فارسی استفاده کنم و در مواردی هم که خود نویسندگان اصطلاحی جدید را وضع کرده یا از دیگران نقل نموده که معادل فارسی آن‌ها موجود نبوده است با در نظر گرفتن مضمون و مفهوم آن اصطلاح و ارتباطش با دیگر اصطلاحات و حتی آهنگ و روانی تلفظ آن معادل فارسی مناسبی را برگزینم یا ابداع کنم که البته در این‌گونه موارد توضیح لازم را در زیر نویس اولین صفحه‌ای که آن اصطلاح مطرح شده است آورده‌ام.

برای سهولت دسترسی خواننده به اصل همه اصطلاحات و همچنین معادل‌های مورد استفاده در کتاب علاوه بر زیر نویس‌هایی که در اولین صفحه‌ای که آن اصطلاح آورده شده است دو فهرست اصطلاحات انگلیسی به فارسی و فارسی به انگلیسی نیز به انتهای کتاب ضمیمه شده است تا امکان دسترسی به آن‌ها در هر صفحه از کتاب فراهم باشد.

امید آن دارم که انتشار این ترجمه سرآغازی باشد برای توسعه و ترویج ادبیات نوین و روزآمد علوم سیستم‌ها به زبان فارسی به ویژه برای کاربرد آن در مدیریت سازمان‌ها و آموزش‌های مدیریت در سطوح مختلف دانشگاهی و دوره‌های تخصصی مدیریت. امیدوارم متخصصان و استادان و مدیران و مشاوران مدیریت و دانشجویانی که این کتاب را مطالعه می‌کنند نویسندگان این مقدمه و علاقه‌مندان این حوزه از تفکر را از نقد و نظر خود که در نشریات و محافل علمی مطرح خواهند کرد بهره‌مند نمایند و ارزش‌های فنی این مترجم را به او یاد آور شوند تا چاپ‌های بعدی آراسته‌تر و شایسته‌تر تقدیم خوانندگان شود.

تقی ناصر شریعتی

تهران مهرماه یکهزار و سیصد و نود و یک